

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Liikunnallinen elämäntapa – tutkimuksesta käytännön kehittämistyöhön

Professori Timo Jaakkola

Liikuntapedagogiikka ja liikunnan lukutaito

Liikuntatieteellinen tiedekunta

Alustuksen sisältö

Liiikunnallisen elämäntavan edistäminen koulussa

- *Mitä?*
- *Miten?*
- *Miksi?*

Lasten ja nuorten liikkumissuositus

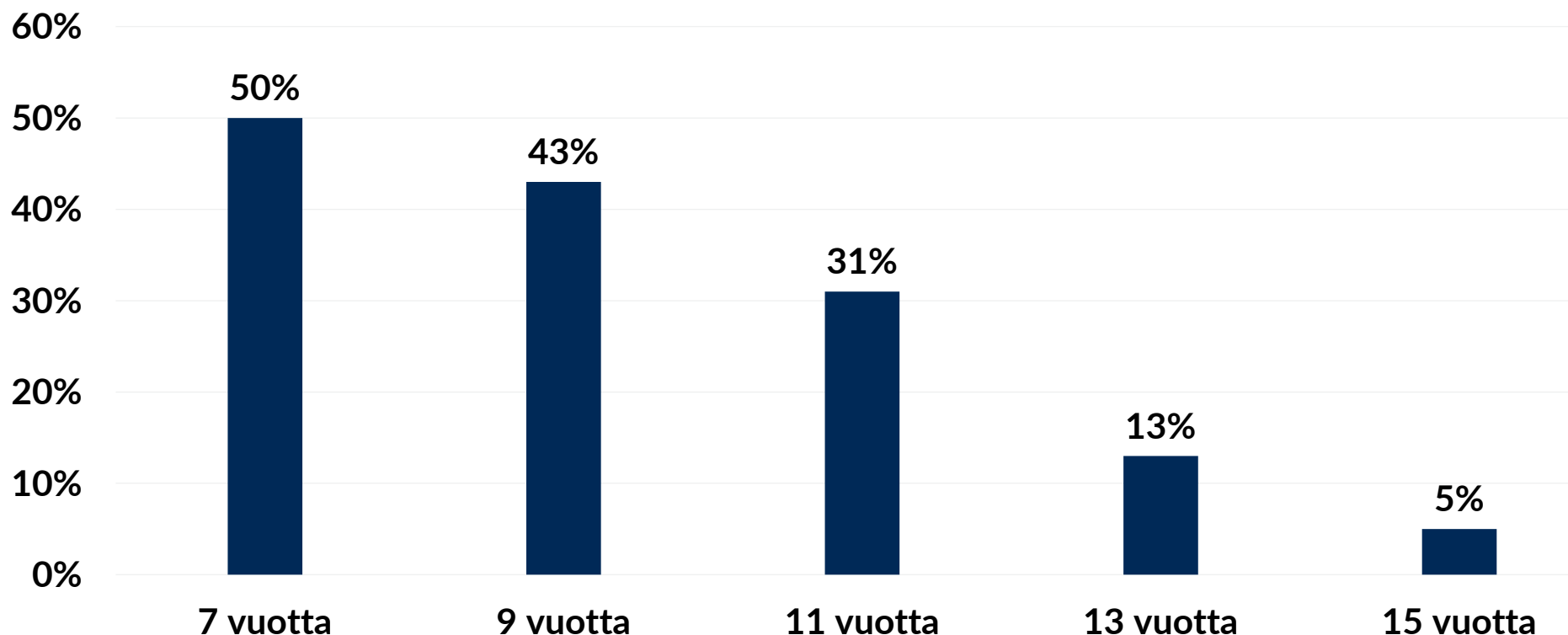

Kaikille 7–17-vuotiaille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikkumista vähintään 60 minuuttia päivässä yksilölle sopivalla tavalla, ikä huomioiden. Runsasta ja pitkäkestoista paikallaanoloa tulisi välttää.

Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille. 2021. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisusarja 2021:19.

Liikkumissuosituksen täyttyminen

Liikkumissuositukset täyttäneet lapset ja nuoret 2024 (n = 2737)

Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU-tutkimuksen tuloksia 2024 VALTION
LIIKUNTANEUVOSTON JULKAISUJA 2025:1 Sami Kokko ja Riikka Hämylä (toim.)

Kouluterveyskyselyn tuloksia nuorten hyvinvoinnista 2025

94 743 perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilasta (kattavuus 73 %)

MONTAKO PROSENTTIA KOULULAISISTA KOKENUT:

- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus 22 %
- Koettu korkea mielenterveys 10 %
- Huoli mielialasta kuluneen vuoden aikana 39 %
- Koettu sosiaalinen ahdistuneisuus 36 %
- Toiveikkuus tulevaisuutta kohtaan 40 %
- Yli kaksi viikkoa kestänyt masennus 22 %
- Tyytyväinen elämään tällä hetkellä 68 %
- Tuntee itsensä yksinäiseksi 13%

Liikkumista koulupäivään – liikunta ja hyvinvointi/oppiminen

- Resilienssi ($g = 0.75$)
- Mielenterveys ($g = 0.41$)
- Hyvinvointi ($g = 0.88$)
- Ahdistuneisuus ($g = -0.35$)
- Masennus ($g = -0.68$)
- Sosiaalinen terveys ($d = 0.32$)
- Akateeminen menestyminen ($g = 0.35$)
- Timo-on-task ($g = 1.04$)
- Luovuus ($g = 0.70$)

Andermo, ym, 2020; Ryan ym., 2017; Spruit ym., 2016

15.2.2026

Perusopetuslaki uudistuu 2026

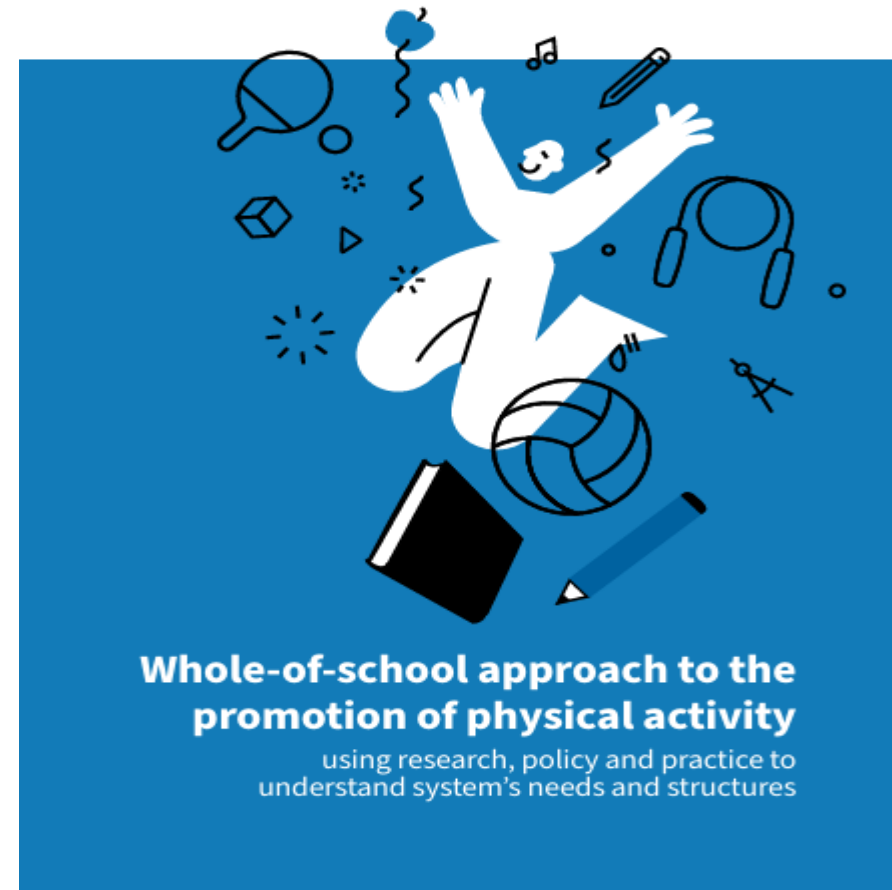
2 § Opetuksen tavoitteet

”Opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Esi- ja perusopetuksen tulee lisäksi edistää liikunnallista elämäntapaa.”

Liiikunnallisesti aktiivisen elämäntavan edistäminen koulussa

A whole-of-school approach – World Health Organization

Interventioihin liittyviä käsitteitä

- **Interventio** = haluttuun muutokseen tähtäävä(t) toimenpide, jonka tarkoituksena on vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen, hyvinvointiin, terveyteen tai muuhun tutkittavaan ilmiöön.
  - Tutkimuksen kohderyhmä altistetaan interventiolle.
  - Esim. liikunnallisesti aktiivisen elämäntavan edistäminen koulussa.

Interventioihin liittyviä käsitteitä

- **Implementointi** = intervention käytännön toteuttamista todellisessa toimintaympäristössä > implementointi kuvaa sitä, miten, kuinka hyvin ja millä tavoin interventio otetaan käyttöön.
  - Acceptability = (**hyväksyttävyys**; treatment is agreeable or satisfactory).
  - Adoption = (**omaksuminen**; intention to employ an innovation or evidence-based practice).
  - Appropriateness = (**sopivuus**; fit of the innovation to address a particular issue or problem).
  - Cost = (**kustannusvaikutus**; cost impact of an implementation effort).
  - Feasibility = (**toteuttamiskelpoisuus**; extent to which a new treatment can be successfully carried out in given setting).
  - Fidelity = (**tarkkuus**; extent how intervention is delivered as intended).
  - Penetration = (**leviäminen**; number of providers who deliver treatment).
  - Sustainability = (**jatkuvuus**; extent to which a newly implemented treatment is maintained).

Proctor, E ...Hensley, M. Outcomes for implementation research: conceptual distinctions, measurement challenges, and research agenda. Adm Policy Ment Health 2011; 38(2):65-76.

Interventioihin liittyviä käsitteitä

- Vielä: intervention ja implementoinnin ero:
  - Interventio = Mitä tehdään (itse toimenpide/ohjelma).
  - Implementointi = Miten se tehdään käytännössä (toimeenpano).

Interventioihin liittyviä käsitteitä

- **Implementoinnin tukistrategia** = suunniteltu toimenpide, jonka tarkoitus on helpottaa, tukea ja edistää interventioiden käyttöönottoa ja juurtumista käytäntöön.
- Pyritään varmistamaan, että interventio otetaan käyttöön ja pysyy käytössä tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Tukistrategiat poistavat esteitä ja vahvistavat edellytyksiä, jotta implementointi onnistuu halutussa kontekstissa.

Mitkä tekijät helpottavat/estävät implementointia koulujen liikuntainterventioissa?

Factors affecting implementation	Facilitator	Barrier	Both
Time (e.g., competing instructional requirements, teacher overload) ^{IV}	1	22	1
Availability/quality of resources (e.g., activity resources, personnel, facilities) ^{III}	6	7	4
Supportive school climate (e.g., shared vision/administrative support) ^{IV}	9	2	6
Contextual appropriateness (e.g., programme/resource acceptability) ^{III}	6	2	7
Training/workshops and technical support from programme staff ^V	6	2	6
Self-efficacy (e.g., ease of implementation, teacher's skill proficiency) ^{II}	6	3	4
Teacher characteristics, engagement and motivation ^{II}	2	4	5
Lesson scheduling and programme coordination (e.g., inability to follow students over time, field trips, vacation breaks)	1	7	2
Parent support and perceptions	5	1	3
Coordination with other agencies ^{IV}	3	3	1
Perceived/observed benefits of innovation ^{II}	7	0	0
Student characteristics, engagement and motivation	3	2	2
1 Weather	0	6	1
Funding ^I	3	3	0
Communication ^{IV}	1	2	2
Adaptability (e.g., flexibility of the programme) ^{III}	3	1	0
Classroom management/disruptive student behaviour	0	4	0
Policy ^I	2	2	0
Accountability and feedback ^{II}	3	0	0

Naylor PJ et al. Implementation of school based physical activity interventions: a systematic review. *Prev Med* 2015;72:95-115.

Liikunnan lukutaito = Physical literacy

Physical literacy

is the...

“Physical literacy is the motivation, confidence, physical competence, knowledge, and understanding to value and take responsibility for engagement in physical activities for life.”

Whitehead, M. (2010). *Physical literacy: Throughout the lifecourse*. Routledge.

Kokonaisvaltaisen koulun liikuntaintervention yhteys koululaisten hyvinvointiin -PA4WELL

- PA4WELL lisää liikuntaa koulupäivään ja tutkii koululaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kehittymistä.
- Rahoitus: Jane ja Aatos Erkon säätiö 1.1.2026 - 31.12.2029.
- 30 Keski-Suomalaista koulua (1800 5. -luokkalaista oppilasta).
- Yhden lukuvuoden interventio.
  - Kokonaisvaltainen koulun liikuntainterventio.
- Tuottaa kouluille ohjelman liikunnallisesti aktiivisen elämäntavan edistämiseen.

JANE JA AATOS
ERKON SÄÄTIÖ